

Роль і значення інтелектуальної власності в інноваційному розвитку економіки / Збірник наукових статей по матеріалам доповідей на V Міжнародній науково-практичній конференції. К.: Інститут інтелектуальної власності Одеської національної юридичної академії в м. Києві, 2013. – С. 116-123.

АНАЛІЗ ПРИДАТНОСТІ ПРОВІДНИХ ПАТЕНТНИХ СЕРВІСІВ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ РІЗНИХ ВИДІВ ПАТЕНТНОГО ПОШУКУ

Кірін Р.С., Хоменко В.Л. Хоменко А.О.,

Розвиток науки та технологій неможливий без створення нових технічних рішень. Одним із способів захисту прав на створений об'єкт є його патентування. Для отримання патенту на винахід необхідно, щоб він відповідав умовам патентоспроможності. Однією із умов патентоспроможності є світова новизна, для її перевірки необхідно проводити патентні дослідження не лише в своїй країні, а й в усьому світі.

Визначення новизни технічних рішень є не єдиним завданням патентних досліджень. Патентні дослідження дозволяють визначити патентну ситуацію, об'єктивно оцінити технічний рівень та спрогнозувати тенденції розвитку техніки. Також з допомогою патентного пошуку вирішуються такі завдання як, визначення патентної чистоти об'єктів техніки відносно винаходів та визначення конкурентоспроможності об'єкта господарської діяльності.

Якщо раніше єдиним джерелом інформації були паперові носії, то в наш час розвитку комп'ютерних технологій, ситуація докорінно змінилася. Достатньо якісно і швидко можна провести патентний пошук за допомогою мережі Інтернет. Практично всі провідні патентні відомства на своїх сайтах дали доступ до патентної документації своїх країн. Зазвичай безкоштовний доступ вони надають до баз даних з обмеженою функціональністю. Хоча досить багато патентних відомств надає вільний і необмежений доступ до повнофункціональних баз.

Дослідження спрямовані на аналіз можливостей проведення патентного пошуку за допомогою мережі Інтернет приведені в цілому ряді робіт [1-4]. Але в них кожен сайт розглядався окремо і основна увага була приділена безпосередній роботі з конкретними базами даними.

Метою цієї роботи було здійснення порівняльного аналізу пошукових систем баз даних для проведення різних видів патентного

пошуку на сайтах патентних відомств провідних країн світу, а також на найбільш популярних безкоштовних патентних сервісах.

При проведенні аналізу ми обмежились розглядом тих країн, які входять до так званого «мінімуму документації» згідно договору РСТ. Більш детально питання вибору країн для аналізу сайтів їх патентних відомств розглянуто в роботі [5].

Крім сайтів патентних відомств провідних країн також були проаналізовані сайти провідних міжнародних патентних організацій, а також два патентні сервіси, що швидко розвиваються і в подальшій перспективі можуть дозволити проводити міжнародний патентний пошук на одному сайті. Потрібно відмітити, що в роботі були використані лише бази даних з безкоштовним доступом. Таким чином, для порівняльного аналізу були обрані наведені нижче країни та патентні сервіси (таблиця 1).

Таблиця 1 – Електронні сайти патентних відомств та безкоштовних патентних сайтів

Джерело патентної інформації	Сайт	Мова
Україна	http://www.uipv.org/	українська, російська, англійська
Росія	http://www1.fips.ru/	російська
США	http://www.uspto.gov/	англійська
Франція	http://www.inpi.fr/	французька
Велика Британія	http://www.ipo.gov.uk/	англійська
ФРН	http://www.deutsches-patentamt.de/	німецька, англійська
Японія	http://www.jpo.go.jp/	японська, англійська
Швейцарія	https://www.ige.ch/	німецька, французька, італійська, англійська
Канада	http://www.cipo.ic.gc.ca/	французька, англійська
Південна Корея	http://www.kipo.go.kr/	корейська, англійська
Австралія	http://www.ipaustralia.gov.au/	англійська
ЄПВ	http://www.epo.org/	російській
ВОІВ	http://www.wipo.int/	англійська, німецька, іспанська, французька, японська, корейська, португальська, російська, китайська
Китай	http://www.sipo.gov.cn/	китайська, англійська
ЕАПВ	http://www.eapo.org/ru/	російська
Google	http://www.google.com/advanced_patent_search	рідна мова користувача
Free Patents Online (FPO)	http://www.freepatentsonline.com/	англійська

Тип патентного пошуку визначається метою або технічним завданням і терміном, який відведено на пошук. За використовуваними засобами і тактикою проведення пошук інформації про винаходи поділяється на такі основні види: тематичний (предметний); іменний (фірмовий); нумераційний; пошук з використанням бібліографічних посилань; пошук патентів-аналогів.

Основним видом патентного пошуку є тематичний. Він дозволяє вирішити максимальну кількість завдань, які стоять при проведенні патентних досліджень. Але істотним недоліком його проведення є його велика трудомісткість. Для його здійснення необхідно обробити дуже великий масив інформації. А якщо ще зважити на те, що більшість винаходів на знаходять свого промислового застосування, то при цьому виді пошуку доводиться виконати значний обсяг даремної роботи в пошуках дійсно корисної інформації. До того ж далеко не у всіх випадках завдання, які стоять перед дослідником потребують аналізу усього масиву патентних даних. Тому інші види патентного пошуку спрямовані на те, щоб отримати всю необхідну на даному етапі інформацію, проаналізувавши якомога менше документів.

Найчастіше проводять тематичний (предметний) пошук, що проводиться за відповідними класами винаходів. Для його здійснення необхідне технічне завдання (предмет пошуку). Залежно від тематики та виду об'єкта промислової власності, за допомогою інформаційно-пошукових елементів (наприклад, індексів рубрик МПК) визначається пошукова галузь у патентному фонді кожної країни, з урахуванням переліку патентоспроможних об'єктів; умов надання правової охорони; систем видачі охоронних документів; правил розгляду заявок; правил виявлення прототипу; правил упорядкування і систематизації патентних документів; строків дії охоронних документів. Аналіз пошукових критеріїв по тематичному виду пошуку наведений в таблиці 2.

В результаті аналізу критеріїв для проведення тематичного патентного пошуку можна відмітити наступне:

– За всіма вибраними критеріями дозволяють проводити пошук сайти патентних відомств України, США та патентний сервіс Free Patents Online.

– За більшістю критеріїв дозволяють проводити сайти патентних відомств Австралії, ЄПВ, ВОІВ, ЕАПВ, ФРН, Південної Кореї, Японії, Канади, Китаю та патентного сервісу Google.

– Найменший обсяг пошукових критеріїв надають баз даних патентних відомств Великої Британії, Швейцарії, Росії (СРСР), по жодному із критеріїв – Франція.

Таблиця 2 – Аналіз критеріїв для проведення тематичного (предметного) пошуку

Джерело патентної інформації	Індекс МПК (51)	Назва (54)	Опис	Реферат	Формула	Аналоги винаходу (56)
Україна	+	+	+	+	+	+
Росія (СРСР)*	+	+	+	+	+	+
	+	-	-	-	-	-
США	+	+	+	+	+	+
Франція	-	-	-	-	-	-
Велика Британія	+**	-	-	-	-	-
ФРН	+	+	+	-	-	-
Японія	+	+	-	-	+	-
Швейцарія	+	+	-	-	-	-
Канада	+	-	-	+	+	-
Південна Корея	+	+	-	+	+	-
Австралія	+	+	+	+	+	-
ЄПВ	+	+	+	+	+	-
ВОІВ	+	+	+	+	+	-
Китай	+	+	-	+	-	-
ЕАПВ	+	+	-	+	+	-
Google	+	+	+	+	+	-
Free Patents Online	+	+	+	+	+	+

Примітки: * в цій та подальших таблицях верхній рядок інформація з трьох останніх бюлетенів, нижній рядок – відкриті реєстри з 1924 р.; ** доступна інформація з 12.05.2009 р.

Слід зауважити, що провести патентний пошук за патентним фондом Франції (а також інших європейських країн) можна використовуючи сервіс Європейського патентного відомства. Загалом на сайті ЄПВ можна провести пошук по багатьом критеріям для 38 країн світу.

Іменний (фірмовий) пошук здійснюється за відомим найменуванням фірми або за іменем автора об'єкта промислової власності. Цей вид пошуку здійснюється для контролю діяльності конкурентів, а також як додаток до тематичного пошуку. Іменний пошук починається з установлення прізвищ винахідників і найменувань фірм, які працюють над подібними науково-технічними проблемами. Аналіз пошукових критеріїв, за якими можна провести іменний пошук наведений в таблиці 3.

Таблиця 3 – Аналіз критеріїв для проведення іменного патентного пошуку

Джерело патентної інформації	Держава попередньої заявки (33)	Заявник (71)	Винахідник (72)	Власник (73)	Представник (74)
Україна	+	+	+	+	+
Росія,(СРСР)*	-	+	+	+	+
	-	-	-	-	-
США	+	+	+	+	+
Франція	-	-	-	-	-
Велика Британія	-	-	-	-	-
ФРН	-	+	+	+	-
Японія	-	+	-	-	-
Швейцарія	+	+	+	+	+
Канада	-	+	+	+	-
Південна Корея	-	+	+	+	+
Австралія	+	+	+	-	+
ЄПВ	+	+	+	-	-
ВОІВ	+	+	+	-	+
Китай	+	+	+	-	+
ЕАПВ	+	+	+	+	-
Google	-	+	+	-	-
Free Patents Online	+	+	+	+	+

Аналізуючи критерії для проведення іменного (фірмового) патентного пошуку відмітимо наступне:

– За всіма вибраними критеріями дозволяють проводити пошук сайти патентних відомств України, США, Швейцарії та патентний сервіс Free Patents Online.

– За більшістю критеріїв дозволяють проводити сайти патентних відомств Канади, Південної Кореї, ФРН, ЕАПВ, Австралії, ЄПВ. ВОІВ та Китаю.

– Найменший обсяг пошукових критеріїв надають баз даних патентне відомств Японії та патентний сервіс Google, по жодному із критеріїв – Франція та Велика Британія, Росія, СРСР.

Нумераційний пошук проводиться тоді, коли за номером охоронного документа або акцептованої заявки необхідно знайти опис об'єкту, винахідника, власника документа, класифікаційний індекс запатентованого об'єкту або інші дані. Аналіз критеріїв, за якими можна провести нумераційний пошук наведений в таблиці 4.

Таблиця 4 – Аналіз критеріїв для проведення нумераційного патентного пошуку

Джерело патентної інформації	Номер патенту (11)	Номер заявки (21)	Дата подання заявки (22)	Номер попередньої заявки (31)	Дата подання попередньої заявки (32)	Дата публікації заявки (43)	Дата публікації відомостей про видачу патенту (45)	Дата перекладу заявки РСТ на національну фазу (85)	Номер і дата подання заявки РСТ (86)	Публікація РСТ (87)
Україна	+	+	+	+	+	-	+	-	+	-
Росія, СРСР*	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+
	+	-	-	-	-	-	+	-	-	-
США	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+
Франція	+	+	+	-	+	+	+	-	-	-
Велика Британія	+	+	+	-	-	+	+	-	-	-
ФРН	+	-	-	-	-	-	+	-	-	-
Японія	+	+	+	-	-	+	-	-	-	-
Швейцарія	+	+	+	+	+	+	+	-	+	+
Канада	+	-	+	-	+	-	+	+	+	+
Південна Корея	+	+	+	+	+	+	+	-	-	-
Австралія	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ЄПВ	+	+	-	+	+	-	+	-	-	-
ВОІВ	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Китай	+	+	+	-	+	-	+	-	-	-
ЕАПВ	+	+	-	+	-	-	+	-	-	-
Google	+	-	+	-	-	-	+	-	-	-
Free Patents Online	+	+	+	+	+	-	+	-	-	-

В результаті порівняльного аналізу критеріїв для проведення нумераційного відмітимо таке:

– За всіма вибраними критеріями дозволяють проводити пошук сайти патентних відомств Австралії та ВОІВ.

– За більшістю критеріїв дозволяють проводити сайти патентних відомств США, Швейцарія, України, Канади, Південної Кореї, Фран-

ції, Великої Британії, ЄПВ, Китаю та патентний сервіс Free Patents Online.

– Найменший обсяг пошукових критеріїв надають баз даних патентне відомств ФРН, Японії, ЕАПВ, Росії, ЄСРП та патентний сервіс Google.

Пошук патентів-аналогів спрямований на виявлення в патентних фондах різних країн охоронних документів, які видані на один і той самий об'єкт промислової власності в кожній з цих країн.

Пошук з використанням бібліографічних посилань зазвичай проводиться додатково до тематичного. Цей пошук оснований на припущенні, що чим вища цінність якогось об'єкта промислової власності, тим більше на нього посилань є в наступних джерелах інформації. В описах винаходів зазвичай містяться посилання на джерела інформації, взяті до уваги самим заявником при складанні заявки і експертами патентного відомства при оцінці новизни об'єкта.

Аналіз критеріїв для проведення пошуку патентів-аналогів і пошуку з використанням бібліографічних посилань не проводився. Це пов'язано з тим, що пошук патентів-аналогів неможливо провести в межах одного патентного сервісу. Пошук патентів-аналогів здійснюється при проведенні іменного патентного пошуку. А пошук з використанням бібліографічних посилань є різновидом тематичного та проводиться не за патентними сервісами, а у відібраній патентній документації.

В результаті виконання роботи зробимо такі висновки:

1) При проведенні тематичного патентного пошуку за всіма вибраними критеріями дозволяють проводити пошук сайти патентних відомств України, США та ЄРО, найменший обсяг пошукових критеріїв надають баз даних патентних відомств Великої Британії, Швейцарії, Росії, ЄСРП, Франції.

2) При проведенні іменного патентного пошуку за всіма вибраними критеріями дозволяють проводити пошук сайти патентних відомств України, США, Швейцарії та ЄРО, найменший обсяг пошукових критеріїв надають баз даних патентне відомств Японії та патентний сервіс Google, по жодному із критеріїв – Франція та Велика Британія, Росія, ЄСРП.

3) При проведенні нумераційного патентного пошуку за всіма вибраними критеріями дозволяють проводити пошук сайти патентних відомств Австралії та ВОІВ, найменший обсяг пошукових критеріїв надають баз даних патентне відомств ФРН, Японії, ЕАПВ, Росії, ЄСРП та патентний сервіс Google.

Список літератури

1. Ишков А.Д. Проведение патентных исследований: справочное пособие [Текст] / А.Д. Ишков, А.В. Степанов; под ред. А.Д. Ишкова; М-во образования и науки Росс. Федера-ции, ФГБОУ ВПО «Моск. гос. строит. ун-т». – Москва: МГСУ, 2012. – 132 с.
2. Карнышев В.И. Основы изобретательской деятельности: учеб.-метод. Пособие [Текст] / В.И. Карнышев. – Томск: Изд-во «В-Спектр», 2007. – 264 с.
3. Общедоступная патентная информация зарубежных патентных ведомств в Интернете: практическое пособие [Текст] / за ред. Ненахова Г.С. – М.: ИНИЦ «ПАТЕНТ», 2010. – 174 с.
4. Скорняков Э.П. Патентные исследования в Интернете [Текст] / Скорняков Э.П., Смирнова В.Р. 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНИЦ «ПАТЕНТ», 2010. – 161 с.
5. Порівняльний аналіз пошукових систем баз даних на сайтах патентних відомств провідних країн світу [Текст] / А.О. Хоменко та ін. // Гармонізація законодавства України з питань інтелектуальної власності щодо законодавства Європейського Союзу: Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та студентів з проблем інтелектуальної власності. – Маріуполь ДВНЗ «ПДТУ», 2013 – С. 197-204.

Актуальні проблеми соціально-гуманітарних наук / Матеріали II Всеукраїнської наукової конференції. Ч III. – Дніпропетровськ: Роял Принт, 2013. – С. 128-130.

Р.С. Кірін, І.В. Агієнко, В.Л. Хоменко, А.О. Хоменко

НАПРЯМИ ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДІВ ПРОВЕДЕННЯ ПАТЕНТНОГО ПОШУКУ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Стрімкий розвиток комп'ютерних технологій надає доступ в мережі Інтернет до великого обсягу інформації, який постійно збільшується та урізноманітнюється. Для того щоб знайти потрібні данні необхідно чітко сформулювати мету і предмет пошуку та визначитися з джерелами, за якими він проводитиметься.

Патентна інформація і документація відносно недавно з'явилася в Інтернеті. Зазвичай джерелами патентної інформації є описи